

Коментарі
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
щодо звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми
36443 Російська мова та переклад (для іноземців); мова навчання російська) / Русский язык и перевод,
рівень вищої освіти Бакалавр,
спеціальність 035 – Філологія

Ми щиро вдячні експертам за ґрунтовний аналіз, змістовне обговорення й відзначені сильні сторони ОП «Російська мова та переклад (для іноземців)». Співпраця з експертною групою була продуктивною. Рекомендації певною мірою вказали перспективи розвитку програми і слугуватимуть покращенню її реалізації та вдосконаленню відповідно до цілей ОП. Водночас ми маємо певні пояснення та заперечення щодо окремих позицій звіту.

<i>Звіт ЕГ</i>	<i>Коментар КНУТШ</i>
<p>Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення.</p> <ol style="list-style-type: none"> Недостатньо систематично налагоджена співпраця з випускниками та роботодавцями. Рекомендуємо: налагодити таку співпрацю з усіма групами стейкхолдерів. Перелік вибіркового ОК за блоком «Викладання російської мови як іноземної» потребує посилення за рахунок ОК, що формують компетентності, необхідні для забезпечення процесу навчання, виховання й розвитку особистості. Рекомендуємо: розширити перелік вибіркового дисциплін для формування необхідних компетентностей. Відсутність постійного моніторингу самостійної роботи здобувачів для реалістичної оцінки необхідного обсягу. Рекомендуємо: опитувати студентів ОП для визначення фактичного обсягу хньої самостійної роботи. Неузгодженість програм практик, що входять до блоків вибіркового ОК, із загальноуніверситетськими нормативними документами. Відсутність баз практик за межами ЗВО. Рекомендуємо: урізноманітнити варіанти формування індивідуальної освітньої траєкторії студентів-іноземців; оновити «Положення про проведення практики студентів КНУ імені Тараса Шевченка» (2007) та «Положення про навчальні та виробничі практики студентів Інституту філології» (2006) з 	<p>Із наведеним переліком слабких сторін, недоліків та рекомендацій повністю погодитися не можемо. Крім того, у звіті ЕГ зазначено, що недоліки «не є суттєвими» (с.3).</p> <p>Конкретні пояснення чи заперечення викладено:</p> <p>пункт 1, 2 – у коментарях до критерію 1, 3, 4 – у коментарях до критерію 2, 5, 6 – у коментарях до критеріїв 3, 4, 7 – у коментарях до критерію 5, 8 – у коментарях до критерію 6, 9, 10 – у коментарях до критерію 7, 11 – у коментарях до критерію 8, 12 – у коментарях до критерію 9.</p>

<p>урахуванням особливостей ОП; узгодити програми практик із нормативними документами; розширити перелік баз практик.</p> <p>5. Відсутність чітких і зрозумілих правил визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті. Рекомендуємо: розглянути можливості визнання таких результатів навчання.</p> <p>6. Здобувачі не беруть участі в академічній мобільності. Рекомендуємо: активізувати й заохотити іноземних здобувачів брати участь у програмах міжнародного обміну.</p> <p>7. Відсутність на сайті Інституту інформації щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку й критеріїв оцінювання у межах окремих ОК. Рекомендуємо: оприлюднити на сайті Інституту філології всю необхідну інформацію;</p> <p>8. Відсутність активного залучення до проведення аудиторних занять та до організації й реалізації освітнього процесу професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Рекомендуємо розширити коло осіб, долучених до організації освітнього процесу за цією ОП. Тісніше співпрацювати з Радою роботодавців та Сектором працевлаштування КНУ.</p> <p>9. Недостатньо використовувані фонолабораторія, лінгафонний кабінет. Рекомендуємо розширити перелік ОК, які б забезпечували можливість досягнення ПРН для здобуття кваліфікації перекладача.</p> <p>10. Рідко проводяться навчальні евакуації. Рекомендуємо проводити навчальні евакуації частіше, опитувати здобувачів стосовно їх знання протипожежної безпеки.</p> <p>11. Перегляд і вдосконалення ОП проваджено як реакція на зовнішні чинники. Рекомендуємо вдосконалити систему моніторингу перегляду ОП, урегулювавши процедуру врахування зауважень і пропозицій різних груп стейкхолдерів.</p> <p>12. Основні нормативноправові документи розміщені на сторінках структурних підрозділів. Рекомендуємо оприлюднити всі базові нормативно-правові документи на одній сторінці.</p>	
<p>Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми</p> <p>Загальний аналіз щодо Критерію 1: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1. Мета та цілі освітньої програми загалом відповідають місії та стратегії ЗВО. Пропозиції й потреби зацікавлених осіб загалом ураховані при визначенні цілей ОП. Цілі ОП та програмні результати навчання більшою мірою визначені з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних</p>	<p>Не можемо сприйняти і погодитись із наведеними зауваженнями:</p> <p>1) Висновок щодо недостатньої співпраці із випускниками звучить більш ніж дивно – випусків за програмою ще не було(!!!). Відповідну рекомендацію (щодо налагодження співпраці з випускниками) ми можемо також сприймати лише як побажання на перспективу. Водночас, у звіті СО зазначалося, що кафедра постійно підтримує зв'язки з випускниками програм, які передували цій ОП, збирає відомості про їх кар'єрні шляхи. Наші випускники проходять стажування або працюють в посольствах (наприклад, Григоріос Михайл у</p>

освітніх програм. ОП загалом уможливило досягти результати навчання, визначені Стандартом вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Результати навчання ОП 2016 р. відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для кваліфікаційного рівня бакалавр.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

В контексті Критерію 1 можемо виокремити такі недоліки й надати рекомендації:

1) Недостатньо активно й систематично налагоджена співпраця з випускниками та роботодавцями стосовно цілей ОП та програмних результатів навчання. Рекомендуємо: налагодити систематичні опитування всіх груп стейкхолдерів, запрошувати їх на засідання кафедри, проводити заходи за їх участі.

3) Урахування регіонального контексту є слабким через специфіку ОП – випускники переважно повертаються додому й працюють там. Рекомендуємо: обговорити перспективи й можливості для тих випускників, які залишаться в Україні; розглянути тенденції затребуваності викладачів іноземних мов у Києві та регіоні.

3) Перелік вибіркових дисциплін за блоком «Викладання російської мови як іноземної» потребує посилення за рахунок дисциплін, що формують компетентності, необхідні для забезпечення процесу навчання, виховання й розвитку особистості, зокрема осіб з особливими освітніми потребами, моніторингу педагогічної діяльності та аналізу педагогічного досвіду, проведення освітніх вимірювань, застосування освітніх технологій і методів навчання. Рекомендуємо: розширити перелік вибіркових дисциплін для формування необхідних компетентностей.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП не має чітко вираженої інноваційності, хоча її цілі та ПРН відображають тенденції розвитку спеціальності й ринку послуг, а ПРН дають змогу досягти поставлених цілей. Стейкхолдери загалом залучені до формування цілей, ПРН та оновлення змісту ОП. Водночас ширше врахування регіонального контексту через розгляд перспектив працевлаштування випускників в Україні сприятиме підвищенню конкурентоспроможності фахівця галузі як у межах регіону, так і в межах країни. З огляду на висловлені побажання, вважаємо за доцільне оцінити ОП за рівнем відповідності Критерію 1 як В.

Посольстві Кіпру в Україні, Ле Сяомен та Сун Цзяї у Посольстві КНР в Україні), викладають в університетах (Фу Цзін працює на посаді доцента факультету російської мови Сичуанського університету іноземних мов в м. Чунцин (КНР), Моллаахмаді Дехагі Амірреза на посаді асистента в Інституті філології КНУ імені Тараса Шевченка), працюють у різних бізнесових організаціях (наприклад Аслан Онур у ТОВ Onurgroup). Деякі з них були присутніми на відкритій зустрічі та у фокус-групі з випускниками і змогли висловити свої думки щодо ОП та навчання. Група забезпечення ОП і надалі планує співпрацювати з випускниками.

Налагодження співпраці з роботодавцями є досить складною проблемою (про що зазначалося у звіті СО), оскільки ОП розрахована на іноземних громадян які мають намір працевлаштуватись поза межами України (переважно у країнах походження). Водночас Університет докладає зусиль, щоб забезпечити участь роботодавців, посольств країн-партнерів, урядів до планування та перегляду ОП. Залучення відбувається, наприклад, у формі консультацій із посольствами країн, студенти яких здобувають вищу освіту за цією програмою. ЕГ було надано протоколи та витяги протоколів засідань кафедри, де, зокрема, йшлося про консультації з Посольством Туркменістану в Україні; витяг з протоколу засідання кафедри, де обговорювалася ОП з випускниками; надано документ від Посольства КНР («Оцінка перспектив випускників ОП «Російська мова та переклад (для іноземців)»), де зокрема йдеться про багаторічну зацікавленість КНР у цій ОП та залучення китайських громадян на цю ОП в межах як міжурядових угод, так і на комерційній основі. На зустріч у фокус-групу роботодавців було запрошено керівника одного з департаментів ТОВ «Onurgroup», де працюють окремі випускники інших програм Університету. Група забезпечення ОП не зупиняється і планує розширити співпрацю з потенційними роботодавцями.

2) Щодо урахування регіонального контексту, то, як було вказано у відповіді на попереднє питання, випускники ОП будуть повертатися до країн походження (в Україні можуть залишитися хіба що ті які знайдуть собі місце роботи у посольстві або на викладацькій посаді). В таких умовах врахування регіонального контексту є в принципі проблематичним. Водночас в звіті СО було вказано, що КНУ імені Тараса Шевченка активно залучає потенційних роботодавців України до організації та реалізації освітнього процесу, і

	<p>здобувачі мають можливість ознайомитися з пропозиціями на ринку праці в Україні, наприклад, під час проведення ярмарків вакансій та кар'єрних днів в КНУ.</p> <p>3) Не можемо погодитися щодо зауважень про перелік вибіркового дисциплін за блоком «Викладання російської мови як іноземної». Вважаємо, що формування зазначених компетентностей цілком забезпечують наступні освітні компоненти: НД «Психологія», «Педагогіка», «Основи методики викладання російської мови як іноземної», «Російська мова в загальноосвітніх навчальних закладах та методика її викладання» (усього 14 кредитів) та «Виробнича практика (педагогічна)» (9 кредитів)..</p> <p>Висновок про відсутність явно вираженої інноваційності у обґрунтуванні оцінки є нічим не підкріпленим і суперечить тому що сама ЕГ пише про ОП, а наведена тут же рекомендація щодо необхідності орієнтації випускників на працевлаштування в Україні є повністю неприйнятною, і такою що суперечить інтересам держави Україна.</p> <p>Отже, вважаємо, що підстав для зниження оцінки за Критерієм 1 до рівня В немає, що дозволяє нам пропонувати оцінити ОП за цим Критерієм на А.</p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми</p> <p>Загальний аналіз щодо Критерію 2: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2. ОПП урахує сучасні вимоги до нового покоління іноземних фахівців із російської мови, вона спрямована на формування інтегрованих знань і вмінь у галузі русистики, лінгвокультурології, перекладознавства та методики викладання російської мови як іноземної. Структура й зміст ОП забезпечує належний рівень сформованості соціальних навичок здобувачів вищої освіти. Реалізація ОП передбачає високий рівень організації самостійної роботи за активної участі НПП та через використання матеріально-технічної бази Університету.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.</p> <p>1) Відсутність практики постійного моніторингу самостійної роботи студентів ОП, щоб реалістично оцінити, який її обсяг у середньому потрібен здобувачеві для належного опанування кожної дисципліни. 2) Неузгодженість програм практик, що входять до блоків вибіркового дисциплін, із загальноуніверситетськими нормативними документами.</p>	<p>Щодо зауважень:</p> <p>1) Не можемо погодитися із зауваженням щодо відсутності практики постійного моніторингу самостійної роботи здобувачів ОП як з безпідставним: кафедра постійно збирає інформацію про реальне навантаження здобувачів і шляхом анкетування (ЕГ надані результати та аналіз опитування студентів усіх курсів і витяг із протоколу засідання кафедри, де ці питання обговорювалися), і шляхом опитування студентів упродовж усього семестру, зокрема, під час індивідуального спілкування. Комунікація відбувається постійно під час консультацій та бесід у різних форматах: викладач дисципліни – студент, викладач практичного курсу російської мови (як основний викладач) – студент, завідувач кафедри – студент, заступник директора – студент. Група забезпечення ОП прислухається до думок студентів, уважно вивчає досвід роботи за НД в різних групах, оцінює обсяг самостійної роботи для належного опанування кожної дисципліни і надалі планує працювати у цьому напрямку.</p> <p>2) Погоджуємося з рекомендацією щодо оновлення положень про</p>

3) Відсутність баз практик за межами Університету.

Рекомендуємо: 1) активізувати пошук шляхів урізноманітнення варіантів формування індивідуальної освітньої траєкторії студентів-іноземців; – запровадити практику опитування студентів ОП для визначення фактичного обсягу їхньої самостійної роботи в навчальному навантаженні за дисциплінами ОП; – оновити «Положення про навчальні та виробничі практики студентів Інституту філології» (2006), урахувавши особливості ОП «Російська мова та переклад (для іноземців; мова навчання російська) / Русский язык и перевод»; – узгодити програми практик, що входять до блоків вибіркового дисциплін, із загальноуніверситетськими нормативними документами; – розширити перелік баз практик для проходження фахово-виробничої практики (перекладацької), а також виробничих практик (педагогічної та перекладацької країнознавчої), інтегрувати в зміст педагогічної практики проведення здобувачами уроків російської мови.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Структура ОП є чіткою та загалом узгодженою. Обсяг нормативних освітніх компонентів та їхня якість відповідають вимогам законодавства до першого бакалаврського рівня освіти та в сукупності дають змогу досягти заявлених цілей і ПРН. ОП забезпечує можливість здобути необхідні компетентності, зокрема й soft skills, дотримано балансу у формуванні навантаження здобувачів, її структура загалом сприяє формуванню індивідуальних освітніх траєкторій студентів. Отже, освітня програма загалом відповідає визначеному критерію, а вищезазначені недоліки не є суттєвими й не перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання. Виявлені недоліки ЗВО цілком спроможний усунути самостійно в межах реалізації процедур внутрішнього забезпечення якості.

практики, робота в цьому напрямку вже ведеться, але маємо зауважити, що робочі навчальні програми з усіх практик за ОП («Фахово-виробнича практика (перекладацька)» та за вибілковими блоками «Виробнича практика (педагогічна)» або «Виробнича практика (перекладацька країнознавча)» укладені відповідно до загальноуніверситетських нормативних документів. Специфіка навчання іноземних громадян та особливості ОП «Російська мова та переклад (для іноземців; мова навчання російська) знайшли своє відображення у робочих навчальних програмах практик, які є у відкритому доступі на сайті ІФ (інформацію про що було надано ЕГ).

3) Частково погоджуємося з зауваженням щодо розширення баз практик. Цього року основними базами практик на ОП були Наукова бібліотека імені М.Максимовича та кафедра української та російської мов як іноземних Інституту філології. За цією програмою був лише перший досвід проведення практик, кафедра шукає шляхи розширення баз для перекладацької практики, сподіваємося, цьому не завадять карантинні обмеження наступного року.

Щодо проведення педагогічної практики за вибірконим блоком, вважаємо, що мета та програмні результати навчання за цим ОК повністю забезпечуються на кафедрі української та російської мов як іноземних, оскільки здобувачі освіти можуть набувати відповідних компетентностей під час проходження практики 1) в групах здобувачів освіти 1-4 курсів під час пасивної та активної частин практики на заняттях з теоретичних та практичних курсів сучасної російської мови та перекладу, 2) в групах з вивчення російської мови загального володіння на усіх рівнях (від початківців до професійного рівня володіння мовою) студентів-стажерів, де навчаються іноземні громадяни з різних країн, різного віку і різного фаху, 3) в групах іноземних студентів на підготовчому відділенні (оскільки викладачі кафедри, зокрема, мають навантаження і на підготовчому відділенні), де відбувається навчання іноземців на початковому і базовому рівнях. Розширення переліку баз педагогічної практики практично неможливо через те, що здобувачі освіти проходять практику з викладання російської мови як іноземної з метою набуття професійної кваліфікації і подальшого працевлаштування на батьківщині викладачем російської мови своїм співвітчизникам, тобто іноземній аудиторії, що практично неможливо забезпечити в загальноосвітніх закладах України.

	<p>Не погоджуємося з зауваженням «інтегрувати в зміст педагогічної практики проведення здобувачами уроків російської мови», оскільки це вже закладено в зміст практики і «проведення заняття з практичного курсу російської мови» прописане в робочій навчальній програмі «Виробничої практики (педагогічної)» (див. пункти 7.2 і 8).</p>
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання</p> <p>Загальний аналіз щодо Критерію 3: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3. Правила прийому на ОП «Російська мова та переклад (для іноземців; мова навчання російська) / Русский язык и перевод» є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, певною мірою враховують особливості самої програми. Підтверджено приклади перезарахування результатів навчання, здобутих в інших закладах вищої освіти, під час переведення студентів на ОП «Російська мова та переклад (для іноземців; мова навчання російська) / Русский язык и перевод».</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.</p> <p>1) Відсутність практики участі здобувачів ОП у програмах академічної мобільності.</p> <p>2) Відсутність чітких і зрозумілих правил визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.</p> <p>Рекомендуємо заохочувати здобувачів вищої освіти до реалізації права на академічну мобільність; розглянути можливість визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 3. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3. Правила прийому на навчання за ОП, а також правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти в межах академічної мобільності, є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень і враховують особливості самої ОП. ОП загалом відповідає визначеному критерію, зазначені вище недоліки не є суттєвими й не перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання.</p>	<p>Ми не погоджуємося із наведеним зауваженнями (і відповідними рекомендаціями):</p> <p>1) Ознайомлення та залучення здобувачів до можливостей стажування є постійною практикою в Університеті. Працює відділ академічної мобільності, студенти знають, що мають право подаватися на програми з міжнародної мобільності. Будемо активніше заохочувати здобувачів вищої освіти за ОП до реалізації права на академічну мобільність, перш за все шляхом розвитку внутрішньої академічної мобільності – доцільність зовнішньої академічної мобільності для іноземних громадян є вельми сумнівною.</p> <p>2) Щодо зауваження про визнання результатів, здобутих студентами в неформальній освіті, у відомостях про самооцінювання і під час бесід з членами ЕГ було чітко зазначено: «Університет не здійснює визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, до затвердження регуляторних актів центральних органів виконавчої влади України, існування яких передбачене чинним законодавством». Аргументи:</p> <p>а) Згідно Закону України Про освіту (ст.8, п.5) «Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному законодавством».</p> <p>б) в Законі України «Про вищу освіту» детально розписуються права ЗВО щодо самостійного визнання освітніх кваліфікацій і результатів навчання у формальній освіті і відсутня згадка про будь-які права ЗВО щодо визнання результатів неформальної освіти;</p> <p>в) відсутність у ЗВО прав самостійно вирішувати питання визнання неформальної освіти де факто підтверджується наявною практикою дій ЦОВВ. Наприклад, МОН України, (без врахування точки зору ЗВО як державної так і приватної форми власності) імперативно встановлює</p>

правила визнання сертифікатів з володіння іноземною мовою при вступі на програми різних рівнів вищої освіти: відмовляє за рівнем бакалавра і магістра, і дозволяє – за рівнем доктора філософії.

г) згідно ст.38. Закону України «Про освіту» органом, який «формує вимоги до ... визнання результатів неформального та інформального навчання» визначається Національне агентство кваліфікацій.

Університет чітко і послідовно дотримується цієї позиції, повідомляє її здобувачам освіти і всім зацікавленим особам, і таким чином навіть формально дотримується вимог підкритерію 3.4. *«Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми».* Ця позиція Університету була доведена до Національного Агентства із забезпечення якості вищої освіти, яке на своєму засіданні 26 травня визнало (у відповіді С.М.Квіта) що **відсутність практики зарахування результатів неформальної освіти не може вважатися недоліком програми (див відеозапис).**

Отже, вважаємо, що підстав для зниження оцінки за Критерієм 3 до рівня В немає, що, зважаючи на відмічені позитивні сторони програми дозволяє нам пропонувати оцінити ОП за цим Критерієм на А.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

1. Навчання й викладання на ОПП відповідає принципам академічної свободи і проваджене з урахуванням контексту дисциплін. Комплексне застосування визначених методів навчання відповідає студентоцентрованому підходу та дає змогу забезпечити досягнення ПРН.

2. Реалізація ОПП передбачає налагодження зворотного зв'язку зі студентами, які можуть впливати на добір навчальних матеріалів, тематику для індивідуальних, групових завдань та власних досліджень. Центр моніторингу КНУ систематично проводить опитування студентів

1. Рекомендацію розвивати академічну мобільність здобувачів вищої освіти візьмемо до уваги, і будемо шукати можливості для внутрішньо-української мобільності. Варто зауважити, що наші студенти вже навчаються за кордоном і тому не є активними в пошуку академічної мобільності. Доцільність зовнішньої академічної мобільності (міжнародних обмінів) для іноземних громадян є сумнівною з усіх аспектів.

2. По перше, пропонуємо ЕГ **не користуватися застарілою термінологією – з 2014 року у вищій освіті України немає циклів підготовки** (ні гуманітарного ні професійного, жодного іншого).

По-друге, саме через відсутність таких циклів, освітні компоненти

<p>щодо якості навчання й викладання.</p> <p>3. Учасникам освітнього процесу у формі силабусів надано доступну і зрозумілу інформацію щодо цілей, змісту навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів. Силабуси розміщені у вільному доступі на сайті Інституту.</p> <p>4. ЗВО повноцінно забезпечує поєднання навчання й досліджень під час реалізації ОПП, що відповідає цілям ОПП та дає змогу студентам отримати вагоме підґрунтя для можливої наукової діяльності в майбутньому.</p> <p>5. Реалізація ОПП цілком відповідає інституційній політиці інтернаціоналізації, передбачає налагодження тісної співпраці із закордонними ЗВО, підтверджено активну участь викладачів та студентів у програмах академічної мобільності, міжнародних дослідницьких проєктах.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.</p> <p>В контексті Критерію 4 можемо відзначити такі слабкі сторони: 1) Здобувачі вищої освіти не виявляють активності в аспекті академічної мобільності. Рекомендуємо: активізувати й заохотити іноземних здобувачів брати участь у програмах міжнародного обміну.</p> <p>2) Не було підтверджено фактів систематичного оновлення дисциплін циклу гуманітарної підготовки або ж пристосування змісту цих дисциплін до особливостей ОП. Рекомендуємо: переглянути й оновити дисципліни циклу гуманітарної підготовки, привести їх у відповідність до особливостей ОП.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 4.</p> <p>Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.</p> <p>Отже, застосовані форми і методи навчання вможливають досягнення ПРН як загалом, так і під час карантинного обмеження зокрема. Учасників освітнього процесу ознайомлюють з інформацією щодо цілей і результатів навчання, а також з описом навчальних дисциплін, відбувається активне поєднання навчання й досліджень через залучення до різноманітних наукових заходів. Попри це, відсутність активності здобувачів у контексті академічної мобільності, несистематичне оновлення деяких дисциплін є недоліками, які, однак, не суттєві й загалом не впливають на якість освітнього процесу, навчання й викладання за освітньою програмою, що відповідає більшості вимог критерію 4.</p>	<p>спрямовані на набуття загальних компетентностей проектувалися безпосередньо під дану програму із тим що вони мають забезпечити досягнення відповідних програмних результатів навчання. В чинній ОП дисципліни спрямовані на формування загальних компетентностей представлені достатньою кількістю компонент: Історія України (2 кредити), Українська та зарубіжна культура (3 кредити), Філософія (4 кредити), Вступ до університетських студій (2 кредити), а також додатково забезпечуються завдяки включенню відповідних тем до змісту деяких інших обов'язкових ОК (Вступ до мовознавства, Науковий образ світу, Соціально-політичні студії).</p> <p>І, наостанок, зауваження <i>«не було підтверджено фактів систематичного оновлення дисциплін циклу гуманітарної підготовки або ж пристосування змісту цих дисциплін до особливостей ОП» не відповідає дійсності</i> і у останній частині, про що було вказано ще у відомостях самооцінювання – там якраз йшлося про те, що в новій редакції ОП (яка оприлюднена на сайті ІФ) були запропоновані зміни в освітніх компонентах, наприклад: було додано ОК «Українознавчі студії» (8 кредитів) на вимогу забезпечення можливості для набуття компетентностей для провадження професійної діяльності у вибраній галузі державною мовою (відповідно до законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (ст.21), «Про освіту» (ст.7), «Про вищу освіту», а також п.38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності щодо освітніх програм для іноземних громадян із викладанням іноземними (у тому числі російською) мовами).</p> <p>Отже, вважаємо, що підстав для зниження оцінки за Критерієм 4 до рівня В немає, що дозволяє нам пропонувати оцінити ОП за цим Критерієм на А.</p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти</p>	<p>Не можемо погодитись із наведеними зауваженнями:</p>

<p>та академічна доброчесність</p> <p>Загальний аналіз щодо Критерію 5: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5. Серед сильних сторін та позитивних практик можемо відзначити наступні: Багаторівнева система контролю якості знань студентів, яка має на меті підвищення об'єктивності оцінювання знань, мотивацію студентів до систематичної активної роботи, відкритість контролю, запобігання проявам академічної недоброчесності. Консультації відповідальної особи Інституту філології з питань забезпечення діяльності платформи Unichек (для іноземців) – заступника директора з міжнародних зв'язків К.А.Білик та відповідальної особи кафедри української та російської мов як іноземних Інституту філології з питань забезпечення діяльності платформи Unichек – доц. Н.О.Кушнір. Чіткі схеми формування оцінки і вагові коефіцієнти форм контролю із зазначенням результатів навчання, що оцінюються, наведені у робочих програмах навчальних дисциплін.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5. В контексті критерію 5 можемо відзначити наступні слабкі сторони: 1) Відсутність на сайті Інституту філології інформації щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих навчальних дисциплін Рекомендуємо: забезпечити оприлюднення на сайті Інституту філології всю необхідну для ознайомлення стейкхолдерів інформацію; 2) Відсутність практики опитування студентів ОП щодо зрозумілості критеріїв оцінювання Рекомендуємо: запровадити таку практику, особливо враховуючи специфіку контингенту даної ОП.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 5. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5. Основні вимоги Критерію 5 дотримано: форма державної атестації відповідає Стандарту вищої освіти, форми, методи, правила проведення контрольних заходів є чіткими, зрозумілими, доступними, повідомляються здобувачам на першому занятті з дисципліни. Здобувачі та викладачі є свідомими стосовно правил академічної доброчесності та етичного кодексу. З огляду на незначні недоліки в контексті критерію 5 можемо визначити рівень відповідності Критерію як В.</p>	<p>1. Незрозумілим є зауваження з приводу відсутності на сайті Інституту філології інформації щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих навчальних дисциплін, оскільки ЕГ була надана відповідна інформація і посилання на сайт ІФ, де розміщені робочі навчальні програми усіх ОК - 33 обов'язкових: https://philology.knu.ua/studentam/prohramy-nd/prohramy-kaf-ukra-ros-mov-yak-inoz/ros-mova-pereklad-dlya-inoz/ та 23 вибіркового: https://philology.knu.ua/studentam/prohramy-nd/prohramy-kaf-ukra-ros-mov-yak-inoz/ros-mova-pereklad-dlya-inoz/vybirkovi-komponenty-op/. В цих робочих програмах наявна уся необхідна інформація для стейкхолдерів: мету, попередні вимоги до опанування дисципліни, анотацію, навчальні цілі, результати навчання, форми викладання і навчання, методи оцінювання, таблицю співвідношення результатів навчання дисципліни і програмних результатів навчання, схему формування оцінки, форми і організацію оцінювання, форми допуску до іспиту, структуру і теми навчальної дисципліни, рекомендовані джерела. Крім того, робочі навчальні програми перекладені також російською мовою.</p> <p>2. Не можемо погодитися із зауваженням про відсутність практики опитування студентів ОП щодо зрозумілості критеріїв оцінювання. Така практика вже існує, анкета містить питання щодо форм контролю і критеріїв оцінювання. Аналіз моніторингу оцінювання здобувачами вищої освіти якості освіти за ОП та протоколи кафедри, де розглядалися результати опитування, були надані ЕГ в повному обсязі.</p> <p>Отже, вважаємо, що підстав для зниження оцінки за Критерієм 5 до рівня В немає, що дозволяє нам пропонувати оцінити ОП за цим Критерієм на А.</p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси Загальний аналіз щодо Критерію 6:</p>	<p>Зауваження і рекомендації не зовсім коректні: 1. Враховуючи специфіку здобувачів вищої освіти за цією ОП – іноземні</p>

<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6. В контексті критерію 6 можна виокремити такі позитивні практики: Високий рівень академічної та професійної кваліфікації викладачів, залучених до реалізації ОП. Високий рівень академічної та професійної мобільності НПП, участь в різноманітних міжнародних проєктах, семінарах і програмах, в тому числі - стипендіальних, участь в міжнародних науково-практичних конференціях, публікації в наукометричних і фахових журналах. Сприяння професійному розвитку викладачів як через власні довгострокові та короткострокові програми підвищення кваліфікації, так і у співпраці з міжнародними організаціями через програми стажування та підвищення кваліфікації. Стимулювання розвитку викладацької майстерності.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6. Серед слабких сторін зазначимо наступні: Відсутність активного залучення до аудиторних занять професіоналів практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Рекомендуємо активізувати роботу в даному напрямку, розширити коло осіб, долучених до організації освітнього процесу за цією ОП. Відсутність активного залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу. Рекомендуємо налагодити зв'язок із потенційними роботодавцями в Україні, налагодити зворотній зв'язок від роботодавців за кордоном, до яких повертаються випускники цієї ОП. Більш тісно співпрацювати з Радою роботодавців та Сектором працевлаштування КНУ.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 6. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6. Професійна та академічна кваліфікація викладачів відповідає цілям ОП та дозволяє досягти цілей програми та ПРН, конкурсний добір викладачів є прозорим. Підтримується професійний розвиток викладачів. Налагоджена співпраця з вітчизняними і закордонними ЗВО в межах програм академічної мобільності. Серед недоліків - відсутність активного залучення до освітнього процесу та аудиторних занять зовнішніх стейкхолдерів, що пояснюється специфікою ОП. Зазначені зауваження не є суттєвими, а недоліки загалом не впливають на якість освітнього процесу, тому відзначаємо рівень відповідності критерію як В.</p>	<p>громадяни, що вивчають першу російську та українську мови, професіоналами, експертами та практиками є якраз викладачі кафедри які забезпечують ОП. Крім того практикувалися звернення та консультування до науково-педагогічних працівників мовних центрів, до викладачів підготовчого відділення, а також викладачів з різних ЗВО України, які проходили стажування на базі кафедри української та російської мов як іноземних Інституту філології. У перспективі плануємо більш активно залучати їх до організації навчального процесу за ОП.</p> <p>2. Про співпрацю з роботодавцями вже неодноразово йшлося, вона здійснюється передусім на рівні посольств держав, громадяни яких у нас навчаються. Ми вже розглядаємо варіанти більшого залучення представників роботодавців та експертів галузі до навчального процесу, хоча неодноразово підкреслювали про обмеженість наших можливостей, оскільки роботодавці перебувають за кордоном. Рекомендація щодо налагодження зв'язків із потенційними роботодавцями в Україні є щонайменше недоречною – здобувачі освіти орієнтовані на ринки праці у своїх країнах.</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси Загальний аналіз щодо Критерію 7: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.</p>	<p>Не можемо погодитись із більшістю викладеного як слабкі сторони, зокрема: 1. Не погоджуємося з твердженням про недостатнє використання</p>

Сильними сторонами вважаємо дигіталізацію навчання, існування системи дистанційного навчання, гарне матеріально-технічне забезпечення (наявність навчальних лабораторій, лінгафонного кабінету, комп'ютерних класів), електронну систему документообігу, можливість користуватися фондами наукової бібліотеки, наявність смарт-дошок та відеонагляду. Також до сильних сторін можемо уналежнити достатність аудиторного фонду і започатковану роботу Психологічної служби Університету, і те, що здобувачі чітко усвідомлюють, до кого вони можуть звернутися за допомогою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Серед слабких сторін відзначимо наступні:

- 1) Не використовуються можливості наявного матеріально-технічного забезпечення: фонолабораторія, лінгафонний кабінет.
- 2) Рекомендуємо розширити або доповнити перелік ОК, які б забезпечували можливість досягнення програмних результатів навчання для здобуття кваліфікації перекладача.
- 3) Пожежна безпека на досить високому рівні, проте рідко проводяться навчальні евакуації. Рекомендуємо проводити навчальні евакуації частіше, а також опитувати здобувачів стосовно того, чи свідомі вони, де знаходяться засоби пожежогасіння, як ними користуватися, де пожежний вихід тощо.
- 4) Робота Психологічної служби є надзвичайно корисною для підтримання морального здоров'я здобувачів та НПП, але наразі в ній працює всього 6 осіб. Рекомендуємо перекладати матеріали не тільки українською та англійською мовами, а ще й російською, яка є мовою навчання для іноземців на цій ОП. Також рекомендуємо за можливості розширити кадровий склад Психологічної служби.
- 5) На сайті Інституту філології немає окремих положень про навчально-методичні лабораторії. Рекомендуємо розробити та оприлюднити такі нормативні матеріали.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Загалом вимоги критерію дотримано, під час ознайомлення з нормативними документами ЗВО та під час дистанційної експертизи було встановлено, що здобувачі і викладачі мають безоплатний доступ до інфраструктури, що необхідна для навчання і викладання. Налаштована система консультаційної, організаційної, соціальної, освітньої та інформативної підтримки. Але є низка недоліків, зокрема: невикористання наявної матеріально-технічної бази повною мірою під час

наявного матеріально-технічного забезпечення. Викладачі та здобувачі освіти максимально використовують можливості наявного матеріально-технічного забезпечення, зокрема комп'ютерних класів, комп'ютерів в різних аудиторіях, переносного та стаціонарного мультимедійного обладнання, кафедральний телевизор / проектор тощо. Безкоштовний інтернет в ІФ та на кафедрі, зокрема, сприяють використанню здобувачами освіти своїх гаджетів, оскільки це зручно, а сучасні технічні характеристики задовольняють вимоги гучності і якості звуку в невеликій аудиторії. Викладачі працюють у фонолабораторії, де готують матеріали для занять, наприклад, викладач Прожогіна І.М. проводила аудіозапис завдань для навчального посібника для студентів-іноземців з курсу «Практична фонетика російської мови».

2. Рекомендація розширити або доповнити перелік ОК для здобуття кваліфікації перекладача навряд чи доречна при оцінці ОП за критерієм 7. Крім того ми не погоджуємося з цією рекомендацією по суті, оскільки вважаємо, що якісний склад ОК та кількість кредитів задовольняють досягнення програмних результатів навчання для здобуття кваліфікації перекладача у повному обсязі: «Вступ до перекладознавства та основи практичного перекладу» (4 кредити), «Практика письмового та усного перекладу» (13 кредитів) – викладаються упродовж чотирьох семестрів (3, 4, 5, 6 семестри), «Фахово-виробнича практика (перекладацька)» (9 кредитів) має поступовий характер і проходить у двох семестрах (у 6 та 7 семестрах). За вибіркоким блоком для отримання кваліфікації «фахівець (переклад) додано ОК «Практика усного і письмового перекладу» (6 кредитів) та «Лексична сполучуваність слів як перекладознавча і лінгвостилістична проблема» (6 кредитів), а також є обов'язковою «Виробнича практика (перекладацька країнознавча)» (9 кредитів), яка запланована у 8 семестрі.

3. Рекомендація щодо навчальних евакуацій є дивною. додатково повідомляємо що: а) засоби пожежогасіння розміщені на видних місцях; б) план евакуації і схеми пожежних виходів розміщені на всіх поверхах; в) викладачі і студенти ознайомлені з протипожежними правилами; г) навчальні евакуації відбуваються за планом.

4. Не зовсім зрозумілою є порада «перекладати матеріали не тільки українською та англійською мовами, а ще й російською, яка є мовою навчання для іноземців на цій ОП». Якщо мова йде про програми навчальних дисциплін,

<p>реалізації ОП. Висловлені недоліки не є суттєвими та загалом не впливають на якість освітньої програми. Вважаємо, що рівень відповідності ОП Критерію 7 можна оцінити як В.</p>	<p>іспитів, практик тощо, то вони представлені також і російською мовою для здобувачів ОП. Оскільки рекомендацію подано у контексті розгляду Психологічної служби КНУ, слід зауважити, що для здобувачів освіти на сайті КНУ та сторінці ФБ пошук можливий і російською мовою, а співробітники цієї служби проводять консультації як українською, так і російською мовами.</p> <p>5. Психологічної служба КНУ стоїть на захисті психічного здоров'я усіх учасників процесу, започаткована 1 липня 2019 року. Її штатний розпис визначений відповідно до потреб Університету, а штатна чисельність значно вища ніж у більшості ЗВО України. Тож ми вважаємо що за цим аспектом Університет демонструє іншим ЗВО кращу практику</p> <p>6. Положення про навчальну лабораторію експериментальної фонетики Інституту філології КНУ імені Тараса Шевченка було надано ЕГ, рекомендацію щодо її оприлюднення беремо до уваги.</p>
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми Загальний аналіз щодо Критерію 8: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8. Серед сильних сторін освітньої програми виокремимо наступні. Загальноінституційна політика щодо розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм у ЗВО врегульована відповідними положеннями. Відповідні процедури та політики сприймаються як корисні та належні усіма членами академічної спільноти. Адміністрація закладу та розробники освітньої програми під час візиту експертної групи виявили позитивне ставлення до висловлених рекомендацій. Здійснювані на кафедрі і в інституті заходи дозволяють внести корективи в освітню програму, у підходах до оцінювання знань, а також удосконалення методів викладання.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8. В контексті Критерію 8 експертною групою було виявлено низку недоліків.</p> <p>1) Система забезпечення якості вищої освіти в університеті, зокрема система ефективних процедур перегляду освітніх програм, перебуває на стадії формування.</p> <p>2) Перегляд і вдосконалення освітньої програми здійснювався переважно як реакція на зовнішні чинники (поява нормативних документів МОН України).</p> <p>3) Рекомендуємо на інституційному рівні удосконалити систему</p>	<p>Вважаємо що ЕГ щонайменше помилилася при визначенні слабких сторін за даним критерієм.</p> <p>1) Зауваження що <i>«Система забезпечення якості вищої освіти в університеті, зокрема система ефективних процедур перегляду освітніх програм, перебуває на стадії формування» є абсолютно безпідставним і образливим для нашого університету.</i> Київський національний університет імені Тараса Шевченка почав реформувати свою систему забезпечення якості освіти на основі Стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості у європейському просторі вищої освіти (ще у редакції 2005 року) одним із перших в Україні (2011 рік: http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Progr_zabezp_yakost_osv.doc). Надалі були розроблені новаторське для України Положення про організацію освітнього процесу із окремими розділами про затвердження освітніх програм і про систему забезпечення якості (2018 рік: http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf) і Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (2019 рік: http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20QAS%202019.pdf). У 2020 році останнє положення було доповнене 130 окремими процедурами. Стверджуємо що в Україні мало знайдеться ЗВО у яких питання внутрішнього забезпечення</p>

<p>моніторингу перегляду освітніх програм, врегулювавши процедуру врахування зауважень і пропозицій різних груп стейкхолдерів освітнього процесу.</p> <p>4) Зокрема, рекомендуємо активніше долучати до обговорення змін до ОП роботодавців, випускників і здобувачів вищої освіти, відслідковувати кар'єрний шлях випускників навіть за умови їх повернення до своєї країни.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 8. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8. Завдяки активному моніторингу і перегляду освітньої програми на ОП "Російська мова та переклад (для іноземців; мова навчання російська) / Русский язык и перевод" забезпечений досить високий рівень навчання і викладання. Академічний персонал і здобувачі загалом спрямовані на підвищення якості навчання. Проте перелічений ряд недоліків не дає змогу вважати виконання 8 критерію взірцевим або інноваційним. Тим не менш, недоліки не є суттєвими і не впливають на якість освіти в цілому, що дає змогу визначити рівень відповідності Критерію 8 як В.</p>	<p>якості врегульовані на такому ж рівні. Інноваційність діяльності Університету за цим критерієм ніким не може бути поставлена під сумнів.</p> <p>2) Не можемо погодитися також із тим, що перегляд і вдосконалення освітньої програми здійснювався переважно як реакція на зовнішні чинники. Так, наприклад, у 2017 році відбувся перегляд ОП і були затверджені паспорти спеціалізацій «Викладання російської мови як іноземної» та «Російська мова в лінгвокультурологічному аспекті». Цей перегляд і внесення змін були результатом врахування пропозицій стейкхолдерів (роботодавців – представників посольств та здобувачів освіти). Залучення здобувачів освіти до перегляду відбувається також через анкетування, а випускники за цією ОП будуть перші цього року, звісно, ми плануємо відстежувати кар'єрний шлях і залучати їх до обговорення ОП уже з огляду на їхній професійний досвід.</p> <p>3) Вимога щодо інституційного вдосконалення системи моніторингу перегляду освітніх програм демонструє що ЕГ не ознайомилась із чинними в університеті документами які регулюють питання перегляду програм.</p> <p>4) ЕГ були надані результати анкетування та протоколи кафедр, що підтверджують процедуру залучення стейкхолдерів (здобувачів, роботодавців, академічної спільноти) до процесу формування та перегляду ОП.</p> <p>Враховуючи безумовну інноваційність діяльності Київського національного університету імені Тараса Шевченка із розбудови багаторівневої системи забезпечення якості вважаємо, що оцінка за Критерієм 8 має бути на рівні А.</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність</p> <p>Загальний аналіз щодо Критерію 9: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9. У ЗВО визначені чіткі й зрозумілі правила і процедури, прописані в низці положень, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Необхідні документи є у відкритому доступі на сайті ЗВО. Зазначені правила й процедури послідовно дотримані під час реалізації ОП. На офіційному веб-сайті ЗВО оприлюднено точну й достовірну інформацію про освітню програму в обсязі, достатньому для інформування відповідних зацікавлених сторін (стейкхолдерів) та суспільства.</p>	<p>Основні нормативно-правові документи оприлюднені і розміщені на сайті КНУ імені Тараса Шевченка та на сайті Інституту філології. Висловлені рекомендації щодо оприлюднення документів на одній сторінці доведено до відома відповідних служб і вже почали втілюватися.</p> <p>Додатково зауважимо що вказані у звіті ЕГ назви підрозділів не відповідають структурі Київського національного університету імені Тараса Шевченка і адміністрація Університету не розуміє із яких документів ЕГ взяла ці назви (<i>Навчально-методичний відділ, Центр забезпечення якості освіти</i>)</p>

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Основні нормативно-правові документи (Положення, Накази) розміщені на сторінках структурних підрозділів (вчена Рада, Навчально-методичний відділ, Центр забезпечення якості освіти тощо). Пошук необхідної інформації дещо ускладнений: доводиться або користуватися пошуком по сайту, або шукати сторінки відповідних підрозділів, а на них – необхідні документи. Рекомендуємо оприлюднити всі базові нормативно-правові документи на одній сторінці, де їх було б легко відшукати будь-якому стейкхолдеру.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ЗВО визначив чіткі та зрозумілі процедури, які регулюють права й обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Усі документи є у вільному доступі. На сайті КНУ імені Тараса Шевченка доступна вся необхідна інформація щодо ОП та її складників за винятком робочих програм та силабусів кількох ОК. З огляду на виявлені незначні зауваження до прозорості та публічності, які загалом не впливають на якість ОП, рівень відповідності ОП Критерію 9 можна визначити як В.